

УДК 634.11

Азаров В. С, Козак Я.І., магістри 2 року навчання

Шубенко Л.А., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СТІЙКІСТЬ СОРТІВ ЯБЛУНІ ЗИМОВОГО СТРОКУ ДОСТИГАННЯ ДО ХВОРОБ

Наведено результати польових досліджень стійкості сортів яблуні зимового строку досягання до основних хвороб – борошнистої роси та парші. Згруповано досліджувані сорти яблуні за стійкістю до найбільш поширених хвороб під час вегетації.

Ключові слова: сорти яблуні, ураженість хворобами, борошниста роса, парша, стійкість до ураження.

В умовах Поділля найбільш поширеними і шкідливими хворобами яблуні є парша і борошниста роса. Негативні природні явища останніх років — передчасні осінні морози, ранньовеснянні приморозки, різкі перепади температур, чергування періодів з надмірним зволоженням та ґрунтовою і повітряною засухами викликають стреси у рослин, перешкоджають нормальному розвитку дерев [1]. У таких рослин спостерігається підсилення ураження яблуні хворобами, особливо паршею. Хвороба знищує 30 – 50% врожаю, в роки епіфітотій втрати досягають 70 – 90% [2].

Використання стійких або імунних сортів до основних хвороб є важливим елементом технологічного процесу в садівництві, має вагомий економічний ефект, покращує фітосанітарний стан саду. Стійкі сорти є важливим природоохоронним і енергозберігаючим чинником [1].

Стійкість яблуні проти хвороб – важлива біологічна властивість, зумовлена комплексом морфологічних, фізіологічних та біохімічних властивостей, істотний вплив на які мають умови зовнішнього середовища, діючих на саму рослину і паразита [3]. Із цього випливає необхідність проведення оцінки ураження сортів яблуні, що вивчаються в конкретних умовах Поділля.

У досліді вивчалось 12 сортів яблуні зимового строку досягання із контрольним сортом Айдаред. Дослідження проводились у 2018 – 2019 рр. в насадженнях СТОВ «Світанок», розташованого в зоні Лісостепу на Волино-Подільській височині.

Слід відмітити, що в фенологічні фази цвітіння, утворення зав'язі, активного росту пагонів та листків, під час яких яблуня є дуже чутливою до ураження хворобами, в 2018 та 2019 рр. створились надзвичайно сприятливі умови для сильного розвитку парші. Поширення хвороби стримувалось фунгіцидами, які застосовували для обприскування дерев.

За таких умов парша не виявлена на листках і плодах сортів яблуні Целіка Велбо. У сортів Голден Делішес клон Б, Декоста, Пінова хвороба відмічена на

плодах і листках у вигляді поодиноких дрібних плям. У сорту Голден Делішес Смуті і Пінова вони відмічені тільки на плодах, листки були чисті (таблиця 1).

Таблиця 1

Ступінь ураження сортів яблуні основними хворобами, 2018-2019 рр.

Сорти	Ураження органів яблуні		
	Парша, (максимальний бал)		Борошниста роса, (максимальний бал)
	листки	плоди	
Айдаред (контроль)	2,0	2,0	2,0
Брейбурн	2,0	2,0	2,0
Голден Делішес клон Б	1,0	1,0	0,1
Голден Делішес Рейндерс	2,0	1,0	0,1
Голден Делішес Смуті	0,1	2,0	0,1
Декоста	1,0	1,0	2,0
Джонаголд Бурекамп	2,0	1,0	2,0
Ерлі Квін			
Джонагоред	2,0	1,0	2,0
Мітчгла	2,0	2,0	0
Пінова	0,1	1,0	1,0
Топред	1,0	2,0	0
Целіка Велбо	0	0	1,0

За останні роки зросла шкідливість борошнистої роси яблуні в промислових і особливо в інтенсивних садах, де висока щільність дерев та належний рівень агротехніки, зрошення насаджень сприяють посиленню росту яблуні, а також впливають на формування мікроклімату в насадженнях. Уражені борошнистою росою бутони і суцвіття гинуть повністю, а сильне пошкодження кільчаток та плодкових прутиків може знизити урожай в наступному році на 51-70% і посилити небезпеку суцільного ураження молодого приросту сприйнятливих сортів навіть при максималізації фунгіцидних обробок [2].

В умовах центрального Поділля в 2018-2019 рр. залежно від погодних умов у зимовий період до весни зберігався різний запас первинної інфекції.

В умовах, що склались, борошниста роса не виявлена на сортах Мітчгла і Топред. Практично стійкими до хвороби (ступінь ураження 0,1 бал) виявились:

сорти Голден Делішес клон Б, Голден Делішес Рейндерс, Голден Делішес Смуті.

На фоні 3-4 обприскувань фунгіцидами проти борошнистої роси польова стійкість до хвороби (1 бал) відмічена у сорту Пінова і Целіка Велбо. Середній розвиток хвороби (2,0 бали) відмічено на сортах Айдаред (к), Брейбурн, Декоста, Джонаголд Бурекамп Ерлі Квін, Джонагоред.

Жоден із досліджуваних сортів не уражувався борошнистою росою вище 2,0 балів, тому всі сорти можна вважати імунними до ураження борошнистою росою.

Отже, на фоні природного ураження хворобами та системи захисту яблуні від шкідників і хвороб, прийнятої в господарстві, високу стійкість до парші і борошнистої роси мали сорти Голден Делішес Рейндерс і Целіка Велбо.

1. Кондратенко Т.Є. Імунні сорти та їх роль в удосконаленні сортименту яблуні в Україні. *Садівництво. К.:Нора-Прінт*, 2000. Вип.51. С.28-34.
2. Воеводін В.В. Захист яблуневих садів від хвороб. *Садівництво по – українськи. Київ*, 2017. № 1. С.20.
3. Кондратенко П.В. Адаптація яблуні в Україні. К.: "Світ", 2001. 192 с.